

I. Batolata a předškoláci

JOLANA

Řeším v této době skutečný problém, který mě trápí. Máme tříletého chlapčka a s jeho otcem už rok nežijeme. Marek začal chodit do školky. Po týdnu chození do školky byl přes měsíc nemocný. Pracuji na živnostenský list, mohu s ním tedy být doma, ale zase nic nevydělám. Tudíž mě neustále sužují existenční problémy. Hodně mi vypomáhá moje mamka, na rozdíl od mého bývalého, ten zaplatí výživné 2500 Kč měsíčně a tím to pro něho hasne.

Obávám se, že to na malého přenáším, protože ráno se vzbudí a nechce do školky. Tak mu vysvětluji, že do školky musí, protože já musím do práce, abych vydělala korunky. Chce tedy jít do práce se mnou. To opakuje celé ráno, dokud nenajdu jiné téma, ale někdy mne nic nenapadá...

Když ho předávám paní učitelce, většinou brečí. Učitelky tvrdí, že je ještě malý a že to přejde. Ale co je ještě horší, začal se chovat jako „spratek“! Chce pořád být jen doma.

Naplánovala jsem sobotní představení na hvězdárně. Nechtěl tam. Zpočátku byl klidný, ale když začal program, tak on začal také. Řval, křičel, že se mu to nelíbí ... museli jsme pryč, a jeli tedy domů.

Nebo k nám přijela babička, moje matka, a on ji hned ve dveřích začal hrubě vyhazovat. Zabouchával před ní dveře a křičel: „Ty blbá babko!“

Zatřásla jsem s ním, že se takhle k babičce chovat nemůže, že je hodná a má ho ráda...

Mamka byla úplně v šoku, ale nakonec šla dovnitř... Potom se uklidnil a díval se s ní na pohádku. Ale je vidět, že si už dovoluje moc.

Včera jsem ho vezla ze školky opět k babičce, potřebovala jsem na hodinu ke kadeřnici. Začal jančit, hystericky řval a vztekal se, do domu jsem ho musela donést, a on kopal a křičel opět: „Ty babo jedna, já tě vyhodím!“ To už bylo na mamku opravdu hodně a řekla, že ho tam nechce. Takže jel ke kadeřnici se mnou a tam si to pěkně odseděl...

Já v takové situaci prostě nevím, jak se zachovat. On je v tu chvíli tak plný zlosti, že když mu dám na zadek, tak se rozzuří ještě víc a začne do mne bušit a kopat. Ale doma je to „hodnej“ kluk.

Hrozně se mnou cvičí a já to nezvládám. Jsem nervózní, že se neumím uživit, ale jsem na něho hodná, jen někdy už vybuchnu; ale dávám mu spoustu lásky.

Chci to změnit, protože brzy se v našem okolí zapíše jako „rozmazlenej parchant“... Můžete mi nějak pomoci? Nerada bych vychovala nezvladatelné dítě...

Odpověď

Ten váš, jak ho nazýváte, „bývalý“ už sice není váš manžel, ale je pořád Marečkův TÁTA. To vy jste si vybrala takového chlapa a svému dítěti takového tátu. A jeho povahové rysy si nese váš synek ve svém genotypu, tak ho vedte tak, aby z něho nebyl „spratek“, aby se tedy také někdy nevykašlal na vás, na své děti, na svoji ženu – a to je ve vašich rukách.

Uvědomte si, co musíte ihned změnit:

- Neposluhovat.
- Neopakovat, co už ví.
- Nechlácholit ho, když se vzteká ... to jen vztek zesilujete.
- Nedělat za něho nic, co už sám umí.
- Nesbírat po něm jeho svrsky ve školce a ordinacích, čekat! A mlčet.

Až se obleče, půjdete si spolu hrát. Pokud řeknete „oblékej se“, bude vzdorovat.

Z dopisu:

1. ...vysvětluji, že do školky musí, já musím do práce, abych vydělala korunky. Chce tedy jít do práce se mnou...

Jde o vydírání, o sobeckou manipulaci, nemá strach ze školky, ale chce vás pro sebe, aby se nemusel podřizovat... Pokud by byl „jen ještě malý“, neuměl by si hrát s dětmi, hrál by si v koutě úplně sám – bez dětí, jen vedle dětí. To, co popisujete, není pláč smutného dítěte, to je hysterický pláč vzteklého synka.

Správná reakce, ale tu udělejte jen JEDNOU, dále ji už neopakujte:

Ty máš školku a ze školky nosíš pochvaly a písničky. Já mám práci a peníze. Já nemohu být ve školce, ty nemůžeš být v práci. Ve školce jsou děti a v práci dospělí.

Víc nevysvětľujte, ale tohle mu řekněte tak, že si ho postavíte před sebe, mezi kolena, vysvětlíte a dále už budete jen mlčet.

Na jeho ranní debatu nesmíte reagovat. Musíte mlčet. Mluvte o všem, o autech, o hračkách, nemluvte o povinnostech. On vede válku, a to tím, že klade otázky (ač ví, co budete říkat), a potřebuje, aby z vás dostal ten projev. To je jeho vítězství...

2. Spratek:

Naplánovala jsem nám sobotní představení na hvězdárně. Nechtěl tam.

Opět špatně! Dítě se ve třech letech umí a chce se rozhodovat. Váš postup měl být jiný. Postavit si ho opět před sebe, dívat se mu do očí a nabídnout dva programy:

- a) hvězdárnu, ale vysvětlit, co tam uvidíte;
- b) pojedeme na tříkolce, pojedeme vláčkem, nasbíráme kaštany na výrobu zvířátek.

On si vybere. Z bodu b) si vyberte jen jednu variantu, nebo vymyslete jinou.

3. *„Ty blbá babko!“ Zatřásla jsem s ním, že takhle se k babičce chovat nemůže, že je hodná a má ho ráda... Mamka byla úplně v šoku... Potom se uklidnil a díval se s ní pohádku.*

Opět velká, velká chyba. Myslete na to, co z něho děláte: „frocka“, který si vydupe, co potřebuje, vynadá každému, kdo se mu nehodí do programu, a ten, komu vynadal, se z toho potrhá štěstím, až se „ten spratek“ rozhodne, že se s ním může koukat na pohádku ... aby u ní neseděl sám.

To až zestárne, bude díky vám velká naděje na to, že vyrostl další „únikář“ od rodiny. Představte si ho za třináct nebo patnáct let... On se někde opije, on se nevrátí domů, on se nacpe za vaše peníze marjánkou, on se vykašle na školu – a vy budete štěstím vrkat, že konečně dorazil domů, kde dostane najíst, kde mu nějaká služka vypere, kde mu někdo povlékl postel a umyl okno!

Přestaňte reagovat jako malé dítě – máte přece mozek. Výchova je spojení srdce a mozku. A vy ten mozek nepoužíváte...

Žádným zatřesením nic nezměníte. On zvítězil. Manipuluje s okolím a dělá si, co chce. Vy mu vysvětlujete, že ho má babička ráda. Z toho si má tříletý kluk, vedený k tomu, že může ublížit, že může nadávat, že může vyhazovat kohokoli, koho VY máte ráda ... z toho si má sednout na zadek a být smutný, že něco udělal moc a moc špatně?

Sama vidíte, že je to k ničemu. Musíte vytvořit podmíněný reflex, že když se chová opravdu hrubě a vulgárně, tak zůstane sám a nemá nic. Vy mu naopak umožňujete, ABY MĚL JEN TO, CO CHCE, jde si hrát, jde na pohádku... Je to, jako kdyby vám chlap vynadal nebo dal facku a vy se rozběhla mu servírovat guláš a dát pusu!

4. *To už bylo na mamku opravdu hodně a řekla, že ho tam nechce. Takže jel ke kadeřnici se mnou a tam si to pěkně odseděl... On je v tu chvíli tak plný*

zlosti, že když mu dám na zadek, tak ho rozzuřím ještě víc, že do mě začne bouchat a kopat. Ale doma je to „hodný“ kluk.

Opět to vnímáte špatně. Co si odseděl? Vždyť to chtěl a to také měl! V kadeřnictví je to pro dítě super! Škoda, že neřval i tam, mohla byste jít domů s mokrou hlavou...

Je agresivní a vy na něho agresivně reagujete. Agrese vyvolává agresi a tak pořád dokola. On už dávno ví, co nesmí!

Správně by to mělo být zcela jinak:

Babičce se omluví a něco jí DÁ ... ON, ze svého, z toho, co má rád, aby mu to odpustila! To jde ale jen jednou, a pokud možno hned poprvé...

Omluví se, ale opět jen jednou! Příště už se omluva nebere. To by bylo jako u opilce, který přijde namazaný, omluví se rodině, za dva dny utratí rodinné peníze, přijde opilý a opět se omluví... A když je náhodou strízlivý, tak je doma moc HODNÝ, a proč ne? Dostane najíst, kolem něho se všichni vděčně usmívají, že je táta zase jednou normální ... proč by tedy nebyl hodný?

Při opakovaném záchvatu musíte:

- NEODPOVÍDAT! IZOLOVAT HO od všeho hezkého. Vypnout televizi, zamknout pokojík s hračkami, nenechat mu nic, z čeho by měl radost. A hlavně nekomentovat to, jen to udělat.
- Nechejte ho jen koukat naprázdno a nevíšmejte si ho. Pokud bude útočit, odstrčte ho, ale bez řečí!
- Babička nemluví a odchází od vás bez rozloučení s Markem – jako by tam nebyl...

Pozor, maminko!

Všechno teď půjde pomalu a špatně, protože jste ho naučila, že „TO JDE PODLE NĚHO“ ... že se ho bojíte. A to on teď chce.

Až budete potřebovat jít ke kadeřnici, nechejte ho ve školce až do konce pracovní doby s tím, že mu oznámíte, že jdete k jiné kadeřnici, kam děti nesmí, a on nemá kam jít. Na protesty, proč k jiné, odpovězte jen jednou. Dělá hezké vlasy a udělá hezkou maminku – a vy to tak chcete. Musíte si uvědomit, že si musí zvyknout, že i vy se o něčem sama rozhodujete. Dále už do debaty nevstupujte.

Při dotazu na babičku reagujte: „Ta si bere teď k sobě na hraní jen hodné děti. Tebe už nechce...“ Na jeho projevy typu „budu hodný“ nereagujte! Bude ve školce.

Vyhledejte si další přednášky a navštivte všechny, které navštívit stihnete. Zatím to pro vás žádný efekt nemá. Vaše myšlení je ve výchově zcela v suterénu...

Zkuste se posunout alespoň na první schod.

KAREL

Máme dvojčata, čtyřleté holčičky, a je to s nimi peklo. Já je ráno vypravuji do školky a mám pocit, že jsou horší než vylitá rtuť. Obleču je, pošlu k autu, abych zamkl byt, a než se otočím, jsou pryč. Buší do dveří u sousedů, nebo se máchají v kádi s dešťovou vodou a mají rukávy mokré až k loktům, prostě to s nimi nezvládám, tečou mi nervy a chce se mi utéct...

Večer jsme na to se ženou dva, ale o moc klidnější to není. Ve vaně rádí, napadají se, strkají jedna do druhé, když jednu vytáhnou z vany, křičí a uteče mokrá do bytu, honíme se ... a ta druhá pod dohledem manželky ječí z vany, že chce Klárku ... vyhazuje kačenky, stříká vodu kolem sebe... A všechno pokračuje v postýlkách. Přečteme pohádku, někdy já, jindy manželka, někdy přidáme i druhou a ukončíme program. Necháme svítit malé světlo a chceme mít konečně chvílku pro sebe a v klidu. To nám ale nevychází. Házejí po sobě hračky, běhají střídavě žalovat, co udělala ta druhá, za chvíli se prostřídají, a tak to chodí do 21. hodiny i déle.

Žena to obvykle vyřeší tím, že si lehne do naší postele, holky sebere s sebou, rozloží si je vedle sebe každou na jednu stranu a všechny usnou... Já se potom někam složím, obvykle na sedačku u televize, a usínám jako turista v noclehárně...

Jsmo oba zralí na psychiatrii, hledáme pomoc...

A ještě na závěr. Ve školce na ně slyšíme jen chválu. Jsou obě hodnocené jako šikovné, rychlé a samostatné, pomáhají i jiným, patří mezi dětmi i u své učitelky k oblíbeným.

Doufám, že to není v nás, v naší vlastní výchově.

Odpověď

Vypadá to, že je to tak.

Kdyby nebylo vaší poslední informace, že obě „kukačky“ jsou ve školce vzorové, uvažovala bych o různých vývojových problémech, ale situace, jak

ji popisujete, ukazuje, že je pro ně největší zábava vás oba „vytáčet“. Zřejmě se ohromně baví, jak jim to vychází...

Jen to, co popisujete, je obrázek mnoha chyb. Nemáte situaci vůbec v rukách.

Než to v holkách utlumíte, bude to chvíli trvat. Nejdůležitější je pro tuto dobu rozdělit každou činnost pro každou z nich zvlášť. Zapomeňte na to, že jsou stejně staré, tedy dvojčata. Ráno vzbudte jen jednu a dřív, odveďte ji (nebo odnesete) co nejdál od pokojíku, aby sestřičku neprobudila. Jděte s ní bez zbytečných řečí, zcela v klidu a s dotekem kolem ramen na záchod, umýt se a k jídlu.

Na dotazy „kde je Klárka, nebo Kamilka“, odpovězte jen jednou: „Ještě spí.“

Dále řeč nerozvádějte. Už to neopakujte. Naučte se u hry mluvit, u povinností mlčet, dokud to není hotové.

Až bude utíkat od stolu, zachyťte ji a mlčky držte – chovejte se klidově, usměvavě. Ona brzy pochopí, že ji držíte asi kvůli něčemu, a začne přemýšlet. Najde na stole neuklizený hrneček a odnese ho do kuchyně.

Potom čekejte, až se obleče. Sedte u ní, nikam neodcházejte. Dejte pryč hračky, odstraňte všechno, čím by se mohla bavit. Na konci procesu oblékání se jí ptejte, zda chce pustit pohádku „O princezně“ nebo jinou. Pusťte jí DVD a jděte vzbudit druhou.

Druhý den to prohodte a nebojte se jednu vzbudit opravdu brzy, aby vám zůstala téměř hodina jen pro klidný dohled nad jedním dítětem. Vy budete dočasně vstávat dřív, musíte být vypravený ještě před probuzením prvního dítěte...

Večer by to mělo být ještě jednodušší. Po společné večeři si děti rozdělíte. Žádná z nich nesmí vidět, co tu druhou čeká.

Vy můžete s Kamilkou narovnat nádoby do myčky, nebo ho ručně umýt a uklidit stůl, budete si u toho něco příjemně vypravovat, připravíte lahvičky na pití na druhý den...

Máma bude s Klárkou pryč. Klárka se v klidu s mamkou vykoupe, připraví se do postýlky a máma přečte pohádku. Pusu na dobrou noc a hotovo.

Je vhodné, aby máma zůstávala u nějaké práce v blízkosti pokojíku. Pokud Klárka vyběhne, beze slov jí gestem ukáže návrat do pokoje. Beze slov... Nedívá se jí do očí, pro ni, tedy pro mámu, už pokyny skončily.

Na dotazy maminka neodpovídá. Ona už své řekla.

Kamilka bude mít pohádku v pokoji u rodičů a potom ji odnese ke spící Klárce do pokoje. Pusu a ticho.

Opět už s ničím nepokračovat. Přes den se musíte vypořádat s dotazy, proč jsou oddělené. Prostě to tak u vás máte. Společně jsou ve školce, doma se dělí, protože jsou ještě malé a neumí pracovat spolu. Až se to naučí, budou zase spolu i večer. Nezlobte se, nevykřikujte „tady je to k zbláznění“, buďte usměvaví a nenazývejte opatření trestem. Za nic je netrestáte. Jen spolu ještě neumí dělat obyčejné věci. Když je někdo ještě miminko a křičí, když se mu chce, nemůže jezdit do divadla, rušil by ostatní, tak si zatím hraje doma a na zahradě...

Máma s tátou také fungují odděleně. Mají dvě děti, a tak má každý večer jen jedno. Další den si své děti zase prohodí...

Až zvládnete tuto fázi, budete opatrně zkoušet, že už něco obě dohromady umí.

Nic nevyčítejte, nehrozte, pokud nebude něco fungovat, vrátíte se vždy o krok zpátky.

LÍDA

Máme tříletého syna. Nastoupila jsem do práce a Filípka jsme na dopoledne začali dávat do školky. Na kolektiv dětí je zvyklý od pěti měsíců – cvičím s maminami s batolaty i s předškoláky, pořádám tábory pro menší děti a kluci (máme ještě jednoho staršího syna) jsou stále se mnou – tedy v kolektivu, mezi ostatními.

Skončila jsem rodičovskou dovolenou, a Filip tedy nastoupil do školky. Ve školce pláče, a nepřestane, ani když odejdu, po obědě pro něho přijdu, má oči rudé a skoro teplotu, nudle u nosu.

Jsou to sice teprve tři dny, ale Filípek se během odpoledního spaní probouzí s pláčem a hledá mě. Tak je to i doma, jakmile se začnu vzdalovat, zjišťuje, kde jsem, a blížící se večer, kdy se svléká a chystá si hromádku věcí na druhý den, v něm probudí vzpomínku na ráno, kdy se půjde do školky, a úplně zesmutní a zlitostní. Mám pocit, že se mění v ustrašené dítě.

Nejsme na něho kvůli tomu nazlobení, ani ho nekáráme. Naopak si povídáme a zpíváme písničky, co se ve školce učili, necháváme ho o tom mluvit a nakonec to shrneme. Nikdo se na něho nezlobí.

Z okolí dostáváme rady typu „vydržte, to se zlomí“. A rádi bychom tomu věřili, ale mám nutkání vzít dítě ze školky a rok počkat. Ale co když je tahle